

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-33-24>

УДК 339.9

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ З ФРАНЦІЄЮ

STUDY OF UKRAINE'S ECONOMIC RELATIONS WITH FRANCE

Рахман Махбубур Сидиковичкандидат економічних наук, доцент,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8578-2731>**Морева Маргарита Юріївна**студентка,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4629-8127>**Rakhman Mahbubur, Morieva Marharyta**

V.N. Karazin Kharkiv National University

Метою статті є пошук методів вирішення проблем співробітництва між Україною та Францією, розробка проекту з розвитку економічних відносин цих країн та розробка рекомендацій щодо вдосконалення зовнішньої економічної діяльності України. У статті визначено стан, тенденції та основні цілі зовнішньоекономічної політики у сучасних умовах. Виявлено позицію Франції та інструменти двосторонньої співпраці в економічній сфері. Проведено структурний аналіз балансу імпорту та експорту з Францією та динамічний аналіз за обсягами торгівлі товарами і послугами з ЄС, визначено прогрес сфери торговельно-економічного співробітництва. Проведено динамічний аналіз загального товарообігу між Україною та Францією та зовнішньоторговельного сальдо, визначено фактори, які впливають на позитивну та негативну динаміку у зовнішній торгівлі. Виявлено головні проблеми зовнішньоекономічної діяльності України та можливі шляхи їх усунення.

Ключові слова: динаміка, експорт, зовнішньоекономічна діяльність, обсяги, прогноз, розвиток, структура, торгово-економічне співробітництво.

Целью статьи является поиск методов решения проблем сотрудничества между Украиной и Францией, разработка проекта развития экономических отношений этих стран и разработка рекомендаций по совершенствованию внешней экономической деятельности Украины. В статье определены состояние, тенденции и основные цели внешнеэкономической политики в современных условиях. Выявлена позиция Франции и инструменты двустороннего сотрудничества в экономической сфере. Проведен структурный анализ баланса импорта и экспорта с Францией и динамический анализ по объемам торговли товарами и услугами из ЕС, определен прогресс сферы торгово-экономического сотрудничества. Проведен динамический анализ общего товарооборота между Украиной и Францией и внешнеторгового сальдо, определены факторы, влияющие на положительную и отрицательную динамику во внешней торговле. Выявлены главные проблемы внешнеэкономической деятельности Украины и возможные пути их устранения.

Ключевые слова: внешнеэкономическая деятельность, динамика, объемы, прогноз, развитие, структура, торгово-экономическое сотрудничество, экспорт.

The aim of the article is to find methods for solving the problems of trade and economic cooperation between Ukraine and France, to develop a project for the development of economic relations between these countries and to develop recommendations for improving Ukraine's foreign economic activity. The article considers the socio-economic essence of Ukraine's foreign economic activity. The state, tendencies and main goals of foreign economic policy in modern conditions are determined. The position of France as an important and reliable trade partner of Ukraine and instruments of bilateral cooperation in the economic sphere are revealed. The dynamics of bilateral trade is analyzed. A structural analysis of the balance of imports and exports with France and a dynamic analysis of trade in goods and services with the EU, taking into account the division into goods and services, which determined the progress of trade and economic cooperation. A dynamic analysis of the total trade turnover between Ukraine and France and the foreign trade balance was identified, the factors influencing the positive and negative dynamics in

foreign trade were identified. The structure of commodity groups and basic services involved in foreign trade with the leading EU countries is analyzed, promising areas of trade are identified. The groups-leaders of import and export of goods from France to Ukraine for 2020 are analyzed. The influence of the COVID factor on the development and change of the volume of foreign economic activity of Ukraine is noted. The SWOT-analysis of the sphere is given in order to be able to use the results of formulating the strategy of the economic entity, the cooperation of Ukraine with France is analyzed with the help of PEST-analysis on the example of domestic exporting company to France. Ukraine's foreign economic activity with leading European countries and directions of strategies for the development of Ukraine's foreign economic activity. The extrapolation method is used to forecast the dynamics of exports and imports of goods and services between Ukraine and France at the end of 2021 and 2022.

Keywords: foreign economic activity, dynamics, volumes, forecast, development, structure, trade and economic cooperation, export.

Постановка проблеми. Активні економічні відносини з розвиненими європейськими державами дають змогу прискорювати науково-технічний прогрес завдяки організації спільних досліджень, швидкому переобладнанню сучасною технікою цілих галузей і виробництв, сприяють розв'язанню багатьох соціальних проблем. Отже, зовнішньоекономічні зв'язки стають одним з основних чинників розвитку господарства України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженням розвитку та аналізом зовнішньоекономічної діяльності займалися Г.С. Терещук, Т.А. Федотова, О.В. П'янова, О.С. Ралко, І. Науменко, Н.П. Макарин, Н.Б. Тимчук та ін. Вивченням та аналізом зовнішньоекономічної діяльності України з країнами ЄС займалися С.І. Юрій, Н.А. Навроцька, В.М. Осипов та ін. Ці науковці зробили дуже вагомий внесок у розвиток зовнішньоекономічної діяльності. Також вони мають наукові роботи, які мають відношення до інших сфер економічної діяльності.

Формулювання цілей статті. Мета роботи – пошук методів вирішення проблем торговельно-економічного співробітництва між Україною та Францією, розробка проекту з розвитку економічних відносин цих країн. Для досягнення мети були поставлені та вирішені задачі (відповідно Змісту):

- визначення сутності, основних гравців ринку та класифікації галузей;
- виявлення проблем ЗЕД України та шляхів їх усунення;
- аналіз структури та динаміки співробітництва України і Франції;
- проведення матричного аналізу та аналізу сезонного коливання;
- розрахунок прогнозу на майбутній період;
- розробка рекомендацій щодо вдосконалення зовнішньої економічної діяльності України.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах інтернаціоналізації та глобалізації велике значення має розвиток зовнішньоекономічної діяльності країни, яка представляє собою форму господар-

ської діяльності, що пов'язана з технологією виробництва і науково-технічною діяльністю, а також з експортно-імпортними операціями.

Для України сьогодні актуальні такі цілі зовнішньоекономічної політики:

1. Інтеграція України в світове господарство та динамізація її зовнішньоекономічних зв'язків.
2. Органічне поєднання заходів щодо послідовної лібералізації сфери зовнішньоекономічних зв'язків з регулюючою роллю держави в цій сфері.
3. Орієнтація на цілеспрямоване формування та ефективну реалізацію експортного потенціалу країни.

4. Багатовекторність зовнішніх економічних зв'язків України. У зовнішній політиці Україна керується рядом таких ключових пріоритетів.

Сучасні економічні відносини України з зовнішнім світом знаходяться у стані переходу від старої системи організації зовнішньоекономічних зв'язків, які переважно були орієнтовані, на експорт сировини, до нової, які пов'язані з пошуком шляхів ефективного використання в економіці, зі встановленням сталих торговельних зв'язків з іншими країнами. Така ситуація розгортається умовах процесу глобалізації, яка виступає однією з основних ознак розвитку світового господарства, що трансформує напрями розвитку національних економік і змінює тенденції розвитку міжнародних економічних відносин. У 2020 році динаміка двосторонньої торгівлі дещо знизилася з огляду на пандемію коронавірусу на противагу наявної включно до 2019 року стабільної тенденції зростання обсягів українсько-французької торгівлі товарами і послугами. Як країна-імпортер українських товарів та послуг, Франція на 14 місці з країн ЄС. Це пояснюється великою різницею якості та стандартів української і французької продукції.

У торгово-економічних відносинах Франції і України імпорт сильно переважає над експортом, країна є одним з головних імпортерів ЄС.

Основними статтями українського товарного експорту у Францію за 2020 рік були: жири та олії тваринного або рослинного походження

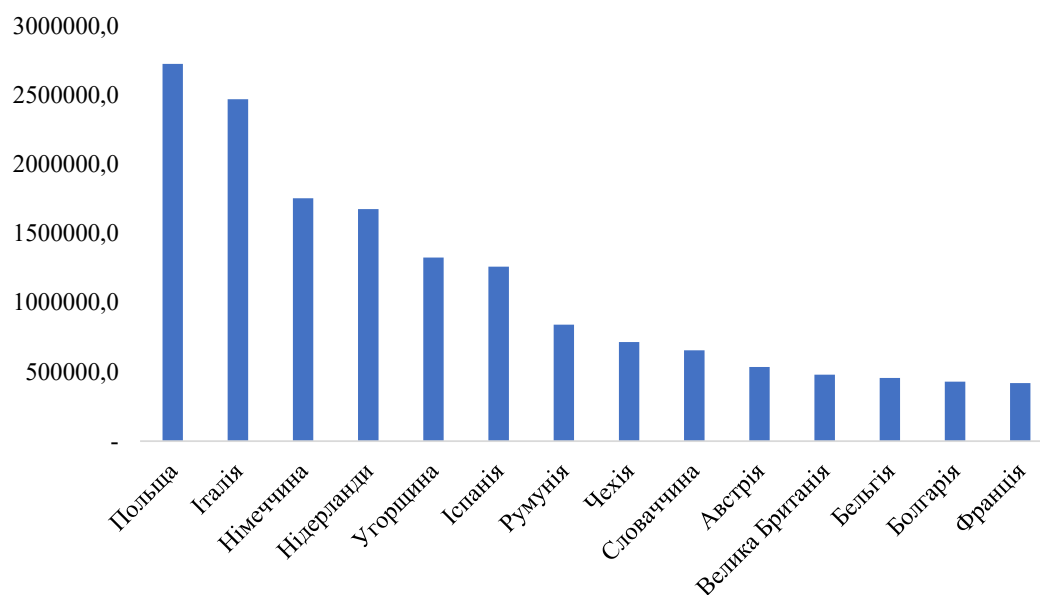

Рис. 1. Країни-лідери експорту товарів з України до ЄС за 2019 р.

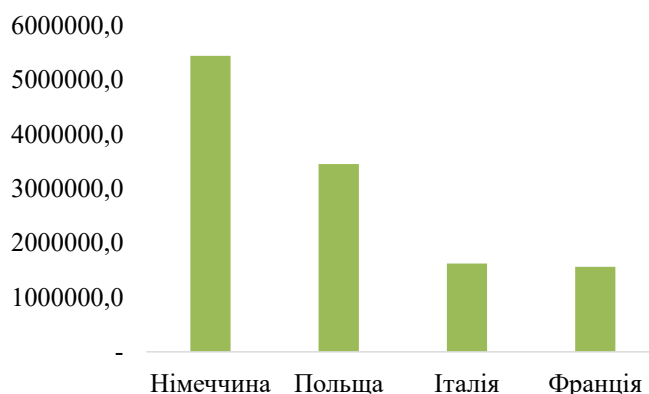

Рис. 2. Країни-лідери імпорту товарів з ЄС до України за 2019 р.

(19,7%), залишки та відходи харчової промисловості (18,3%), насіння і плоди олійних рослин (17,4%), одяг та додаткові речі до одягу, текстильні (6,6%), деревина та вироби з неї (6,4%).

Основу французького товарного імпорту до України за 2020 рік склали: різноманітна хімічна продукція (16,5%), фармацевтичні товари (13,4%), засоби наземного транспорту крім залізничного (12,7%), ефірні олії (8,2%), реактори ядерні, котли та машини (6,7%).

За результатами 2020 року обсяг експорту між Україною та Францією становив 772,3 млн. дол. США (-0,4% порівняно з 2019 р.), а обсяги імпорту становили 1600,8 млн. дол. США (-11,8% порівняно з 2019 р.). Основний фактор зниження цих показників – ускладнення експортно-імпортних операцій через «коронакризу».

Проведемо SWOT-аналіз для співробітництва України з розвиненими країнами ЄС на прикладі Франції (табл. 2).

Проведений SWOT-аналіз показав, що процесу співробітництва України з ЄС, зокрема з Францією притаманні як сильні, так і слабкі сторони. Але з огляду на можливості і загрози, при впровадженні чіткої стратегії, зосередженої на інтересах України, такі відносини ведуть до економічного та політичного розквіту держави.

Проаналізуємо співробітництво України з Францією за допомогою PEST-аналізу. Для PEST-аналізу візьмемо умовне вітчизняне підприємство-експортера у Францію (табл. 2).

За допомогою аналізу макросередовища організація формує свої ключові фактори середовища, на основі чого проводить специфічний багатофакторний аналіз системи діяльності підприємства.

Проведемо прогноз обсягів експорту українських товарів та послуг у Францію методом екстраполяції.

Рис. 3. Групи-лідери експорту товарів України та Франції за 2020 р.

Рис. 4. Групи-лідери імпорту товарів Франції та України за 2020 р.

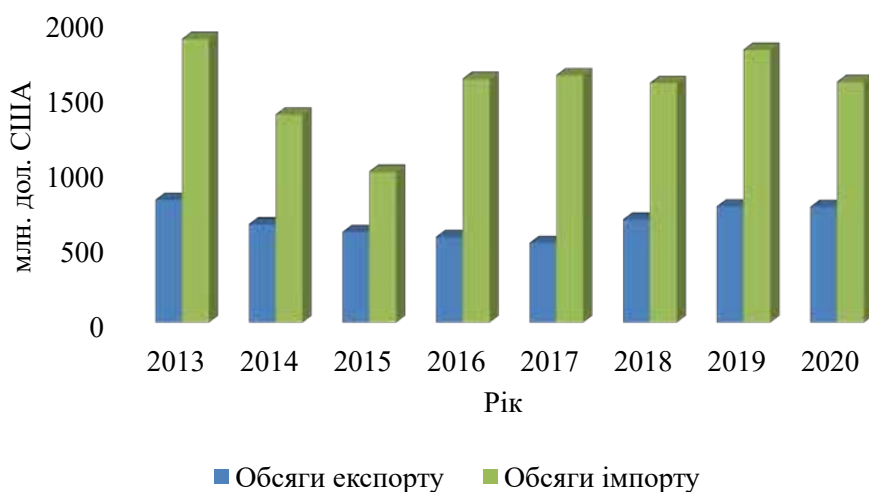

Рис. 5. Динаміка торгівлі Франції та України 2013–2020 рр., млн дол США

Таблиця 1

SWOT-аналіз співробітництва України з ЄС

	Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
Внутрішнє середовище	Пожвавлення притоку капіталу до вітчизняної економіки. Надання технічної підтримки для економічного розвитку, зокрема, у кризових ситуаціях, кредити і гранти для малого та середнього бізнесу. Зростання якості української продукції. Отримання інформаційної і технологічної підтримки.	Низька конкурентоспроможність української продукції. Необхідність пристосуватися до нових стандартів продукції, впровадження дорогих систем контролю якості. Великий розрив у доходах і рівнях життя населення України в порівнянні з Францією.
Зовнішнє середовище	Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
	Доступ до нових технологій. Створення умов для розвитку малих та середніх підприємств. Підвищення політичного статусу та ваги України, як гравця на міжнародній арені. Вдосконалення медицини, освіти, науки, системи соціального захисту.	Збільшення в Україні обсягу імпортової продукції, що ще більше посилює скрутне становище її промисловості. Економічна залежність від Франції, наприклад, ймовірність перенесення в Україну виробництва з високим рівнем забруднення оточуючого середовища. Обмеження експорту Українських товарів на традиційні ринки країн СНД.

Таблиця 2

PEST-аналіз

Р	Е
Договірно-правова база. Митна політика уряду обох країн. Політична криза. Міжпарламентське співробітництво. Відсутність законодавчої і податкової підтримки інноваційно активних підприємств. Недовіра до українських підприємств через військовий конфлікт.	Економічне становище населення Інфляційні ризики і відсутність шляхів їх подолання Неконтрольоване зростання цін на товари і послуги монополій (сировина, енергоресурси). Курс національної валюти Нестабільність попиту на зовнішньому ринку
С	Т
Зменшення чисельності висококваліфікованих спеціалістів і робітників через еміграцію. Демографічний склад населення. Культурний бар'єр та різниця менталітету. Небажання населення Франції купувати українські товари. Рівень освіти.	Розвиток технологій на міжнародному рівні. Рівень інновацій та технологічного розвитку галузі. Моральна і фізична застарілість виробничих ліній і технологій. Відсутність інноваційної активності промислових підприємств. Відсутність триєдиного зв'язку «наука – технологія – виробництво».

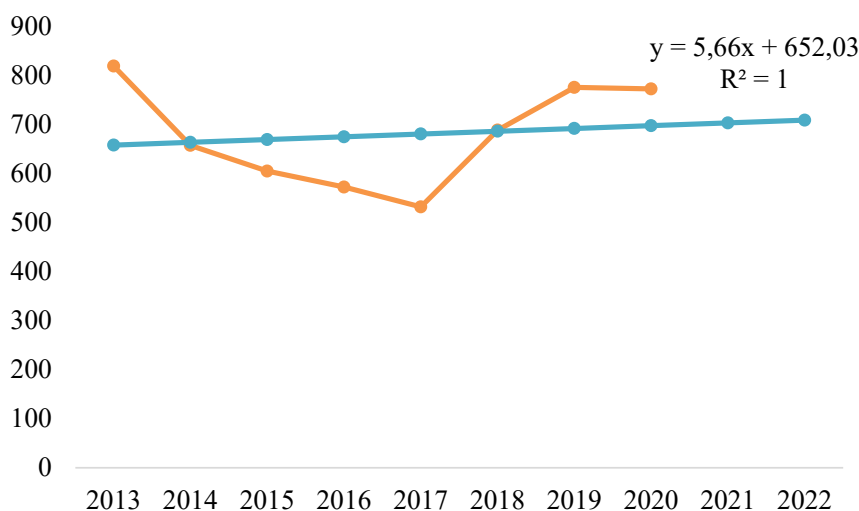
Зарезультатами прогнозу, у 2021 році обсяги експорту сягатимуть від 668,68 млн дол США до 737,26 млн дол США. На 2022 рік очікуються обсяги від 674,34 млн дол США до 742,92 млн дол США. За останній рік спостерігається зниження обсягів через світову економічну кризу, пов'язану з пандемією коронавірусу.

Зобразимо отримані дані прогнозу на рис. 6.

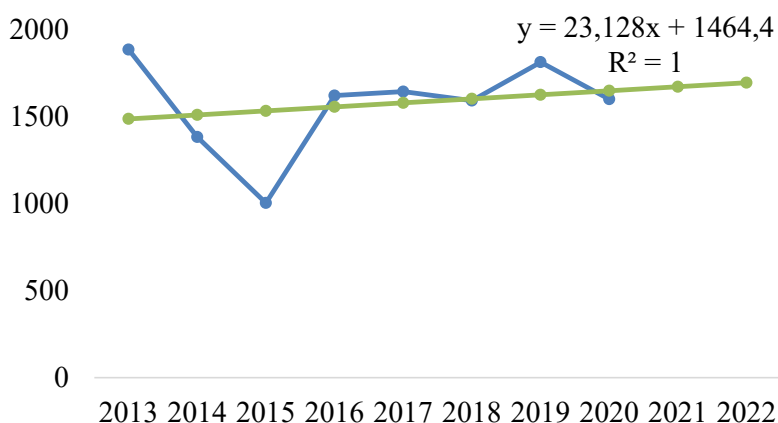
В прогнозованому періоді будуть продовжуватись незначні зниження обсягів до моменту, коли пандемію буде подолано і економічні процеси почнуть стабілізуватися.

Далі спрогнозуємо імпорт із Франції в Україну тим же методом (екстраполяції). За результатами прогнозу, у 2021 році обсяги експорту сягатимуть від 1583,96 млн дол США до 1761,04 млн дол США. На 2022 рік очікуються обсяги від 1607,16 млн дол США до 1784,24 млн дол США. Зобразимо отримані дані прогнозу на рис. 7.

Дані за останні п'ять років демонструють, що з 2015 року починається збільшення імпорту України. Прогнозується збільшення імпорту на 2021 і 2022 роки, який складає 1672.5 ± 88.54 млн. дол. США і 1695.7 ± 88.54 млн. дол. США в 2018–2019 роках відповідно.

Рис. 6. Прогноз обсягів експорту з України у Францію на 2021–2022 рр., млн дол США

Рис. 7. Прогноз обсягів імпорту із Франції до України на 2021–2022 рр., млн дол США

Незважаючи на те, що на сучасному етапі відбуваються позитивні зміни як у зовнішньоекономічній діяльності, так і в національній економіці країни в цілому, існує достатня кількість проблем, які не просто заважають, а уповільнюють розвиток економіки протягом декількох років, а отже, слід розробити чітку стратегію стабілізації позицій України на міжнародному ринку.

Рекомендації для покращення стану зовнішньоекономічної діяльності України:

1. Узгодження відповідної нормативно-правової бази, яка б спрощувала діяльність підприємств, які орієнтовані на зовнішні ринки.

2. Підвищення вартості ввезення імпортової продукції, має вітчизняні аналоги, на територію нашої держави.

3. Підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняної продукції шляхом вкладення капіталу і впровадження сучасних інновацій-

них розробок, які знизили матеріаломісткість товарів у пріоритетних галузях.

4. Перейти від сировинних товарів до виробництва товарів з повним виробничим циклом.

5. Забезпечувати безпеку і державний захист українських експортерів товарів і послуг.

6. Створення сприятливих економічних умов для збільшення випуску продукції вітчизняними виробниками за рахунок модернізації виробництва, закріплення на традиційних ринках збуту та виходу на нові.

7. Провести підготовку фахівців в області маркетингу та менеджменту для успішної роботи, як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

У зв'язку з прагненням України стати повноправним членом міжнародного співробітництва та товарообміну, налагодити економічне співробітництво з іноземними партнерами обсяги здійснення зовнішньоекономічних операцій досить сильно зросли за останні роки.

Динаміка торгово-економічного співробітництва України і Франції за останні роки зростає. Також аналіз експортно-імпортних операцій на ринку показав збільшення експорту та імпорту.

Стратегії щодо розвитку зовнішньоекономічної діяльності України направлені на покращення умов для розвитку вітчизняного бізнесу та підвищення обсягів експорту українських товарів та послуг закордон.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Державна підтримка українського експорту. Види зовнішньоекономічної діяльності. URL: <http://www.ukrexport.gov.ua/rus/legislation/3251.html> (дата звернення: 04.10.2021).
2. Зовнішньоекономічна діяльність. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 01.10.2021).
3. Васуренко В.А. Сучасні підходи до дефініції «зовнішньоекономічна діяльність». URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4902> (дата звернення: 08.10.2021).
4. Рахман М.С., Сіладі К.Б. Характеристика та аналіз сучасного стану зовнішньоекономічної діяльності України. *Ефективна економіка*. 2018. Вип. 10. С. 2–6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6581> (дата звернення: 12.10.2021).
5. Артамонова Г. Зовнішня торгівля України з ЄС: можливості та виклики. *Журнал європейської економіки*. 2019. № 3. С. 4–13. URL: <http://jeej.tneu.edu.ua/index.php/ukjee/article/view/1398/1389> (дата звернення: 21.10.2021).
6. ЗВТ між Україною та Євросоюзом: як змінився імпорт та експорт за чотири роки. *Слово і діло*. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2020/05/08/infografika/ekonomika/zvt-mizh-ukrayinoyu-ta-yevrosoyuzom-yakzminyvsya-import-ta-eksport-chotyry-roky> (дата звернення: 13.10.2021).
7. Шмиголь Н.М., Павлюк Т.С. Проблемні питання розвитку зовнішньоекономічної діяльності України. *Причорноморські економічні студії*. 2016. № 3. С. 118–121. URL: <http://bses.in.ua/journals/2016/3-2016/30.pdf> (дата звернення: 12.10.2021).
8. Романенко В.А., Лебедева Л.В. Зовнішня торгівля України з ЄС: тенденції, проблеми, перспективи. *Економіка і суспільство*. 2017. № 9. С. 72–76. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/9_ukr/11.pdf (дата звернення: 23.10.2021).

REFERENCES:

1. Derzhavna pidtrymka ukrainskoho eksportu. Vydy zovnishnoekonomichnoi diialnosti [State support of Ukrainian exports. Foreign economic activity]. Available at: <http://www.ukrexport.gov.ua/rus/legislation/3251.html> (accessed 04 October 2021).
2. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Zovnishnoekonomichna diialnistj [State Statistics Service of Ukraine. Foreign Economic Activity]. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (accessed 01 October 2021).
3. Vasurenko V.A. Suchasni pidkhody do definiciji «zovnishnoekonomichna diialnistj» [Modern approaches to the definition of "foreign economic activity"]. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4902> (accessed 08 October 2021).
4. Rakhman M.S., Siladi K.B. (2018) Kharakterystyka ta analiz suchasnogho stanu zovnishnoekonomichnoji diialnosti Ukrainy [Characteristics and analysis of the current state of foreign economic activity of Ukraine]. *Efektivna ekonomika*, no. 10. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6581> (accessed 09 October 2021).
5. Artomonova G. (2019) Zovnishnja torghivlja Ukrainy z ES: mozhlyvosti ta vyklyky [Ukraine's Foreign Trade with the EU: Opportunities and Challenges]. *Zhurnal yevropeiskoi ekonomiky*, vol. 3, pp. 4–13. Available at: <http://jeej.tneu.edu.ua/index.php/ukjee/article/view/1398/1389> (accessed 21 October 2021).
6. «Slovo i dilo», ZVT mizh Ukrainoyu ta Jevrosoyuzom: jak zminyvsja import ta eksport za chotyry roky [“Word and Deed”, FTA between Ukraine and the European Union: how imports and exports have changed in four years]. Available at: <https://www.slovoidilo.ua/2020/05/08/infografika/ekonomika/zvt-mizh-ukrayinoyu-ta-yevrosoyuzom-yak-zminyvsya-import-ta-eksport-chotyry-roky> (accessed 13 October 2021).
7. Shmygholj N.M., Pavljuk T.S. (2016) Problemni pytannja rozvytku zovnishnoekonomichnoji diialnosti Ukrainy [Problematic issues of development of foreign economic activity of Ukraine]. *Prychornomorski ekonomichni studii*, no. 3, pp. 118–121. Available at: <http://bses.in.ua/journals/2016/3-2016/30.pdf> (accessed 12 October 2021).
8. Romanenko V.A., Lebedeva L.V. (2017) Zovnishnja torghivlja Ukrainy z JeS: tendenciji, problemy, perspektyvy [Ukraine's foreign trade with the EU: trends, problems, prospects]. *Ekonomika i suspilstvo*, no. 9, pp. 72–76. Available at: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/9_ukr/11.pdf (accessed 23 October 2021).